

Bruksela, 30 stycznia 2023 r.
(OR. en)

5422/23

COSCE 2
COPS 31
CFSP/PESC 91

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	5262/23
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie priorytetów UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2023–2024

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie priorytetów UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2023–2024 w wersji zatwierdzonej przez Radę na jej 3929. posiedzeniu w dniu 30 stycznia 2023 r.

Priorytety UE w dziedzinie współpracy z Radą Europy w latach 2023–2024

1. Niczym niesprowokowana, nieuzasadniona i nielegalna wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie oraz próby wprowadzenia przez Rosję siłowej zmiany w europejskiej strukturze bezpieczeństwa są sprzeczne z międzynarodowym porządkiem opartym na zasadach i demokratycznymi podstawami europejskiego ładu politycznego, społecznego i gospodarczego. W tym kontekście UE i Rada Europy powinny zacieśnić swoje stosunki zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym.
2. W świecie, w którym podejścia oparte na unilateralizmie w połączeniu ze zmianami w układzie sił geopolitycznych stanowią zagrożenie dla multilateralizmu, Unia Europejska i Rada Europy wzajemnie korzystają ze swoich mocnych stron, wiedzy fachowej i kompetencji. Obrona multilateralizmu jest ważniejsza niż kiedykolwiek wcześniej. Unia Europejska jest przekonana, że skuteczny multilateralizm oparty na wspólnych zasadach pozostaje najlepszym sposobem utrzymania pokoju i bezpieczeństwa na świecie oraz wzmocnienia praw człowieka, demokracji i praworządności w Europie. W tym kontekście realizacja wspólnego komunikatu z 2021 r. w sprawie zwiększenia wkładu UE w multilateralizm oparty na zasadach będzie nadal wyznaczać kierunek współpracy UE z Radą Europy, przyczyniając się jednocześnie do realizacji Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i określonych w niej celów zrównoważonego rozwoju.
3. Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, stanowiąca poważne naruszenie prawa międzynarodowego i ogromne zagrożenie dla pokoju i bezpieczeństwa na świecie, ma poważne konsekwencje dla wielostronnej struktury Europy, w tym dla stosunków między UE a Radą Europy. Obecnie sprawą najwyższej wagi jest utrzymanie jedności, potwierdzenie znaczenia naszych wspólnych wartości i zasad oraz wzmocnienie roli Rady Europy jako punktu odniesienia dla propagowania i przestrzegania praw człowieka, demokracji i praworządności w Europie.

4. UE popiera zorganizowanie czwartego szczytu szefów państw i rządów Rady Europy, który będzie miał dla tych kwestii zasadnicze znaczenie. Zgodnie z sugestią grupy refleksji wysokiego szczebla w ramach Rady Europy szczyt będzie okazją do ponownego podjęcia na najwyższym szczeblu politycznym zobowiązań do realizacji wartości leżących u podstaw Rady Europy oraz do określenia jej roli w nowej sytuacji geopolitycznej. Unia z zadowoleniem przyjmuje przygotowane przez grupę refleksji wysokiego szczebla sprawozdanie jako ważny wkład, także w przygotowania do szczytu.
5. W 2009 r. wraz z wejściem w życie Traktatu z Lizbony prawa człowieka, demokracja i praworządność znalazły się w centrum polityki Unii Europejskiej i stworzyły większe możliwości współpracy z Radą Europy. W ostatnich latach obie organizacje rozwijały strategiczne partnerstwo oparte na wspólnych wartościach i priorytetach. Unia Europejska stała się głównym partnerem instytucjonalnym Rady Europy pod względem politycznym, finansowym i prawnym, co zostało potwierdzone na posiedzeniu ministerialnym Komitetu Ministrów, które odbyło się w Hamburgu w maju 2021 r.
6. Aby wzmocnić demokrację w państwach Europy, kluczowe stało się połączenie sił w celu odwrócenia regresu demokracji, promowania praworządności i przestrzegania praw człowieka, ochrony integralności procesów demokratycznych przed ingerencją z zewnątrz i dezinformacją, ochrony niezawisłości sądownictwa, zapewnienia wolności mediów i bezpieczeństwa dziennikarzy oraz poprawy skuteczności demokratycznych instytucji i procesów decyzyjnych, w tym poprzez znaczące zaangażowanie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i większe zaangażowanie obywateli. Konferencja w sprawie przyszłości Europy, bezprecedensowy przejaw demokracji uczestniczącej na szczeblu Unii Europejskiej, zbadała nowe sposoby angażowania obywateli w dyskusje na temat sposobów dalszego rozwoju UE w świetle kluczowych wyzwań i stworzyła możliwości przyszłej współpracy z Radą Europy – zwłaszcza w kontekście Światowego Forum na rzecz Demokracji i Konferencji Międzynarodowych Organizacji Pozarządowych Rady Europy – nad realizacją propozycji Konferencji w sprawie przyszłości Europy. UE i Rada Europy dążą do dalszego zwiększania zaangażowania obywateli w sprawy europejskie oraz do tworzenia nowych przestrzeni dla debat między Europejczykami.

7. Po przyjęciu decyzji Komitetu Ministrów z 16 marca 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być członkiem Rady Europy i nie jest już wysoką umawiającą się stroną europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC), co pozbawiło ponad 140 mln osób w Rosji ochrony praw człowieka zapewnianej przez tę konwencję. Unia Europejska pozostaje w pełni zaangażowana w skuteczne funkcjonowanie systemu konwencji Rady Europy i będzie nadal wspierać inicjatywy Rady Europy mające na celu wzmocnienie rozwoju wartości tej organizacji, a zwłaszcza jej działań wspierających Ukrainę. Rada Europy powinna również zacieśnić współpracę z białoruską (w tym nowo utworzoną grupą kontaktową) oraz rosyjską opozycją demokratyczną i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego, niezależnymi mediami i obrońcami praw człowieka, działającymi zarówno w kraju pochodzenia, jak i poza nim, oraz poprzez ukierunkowane skupienie się na zobowiązaniach w zakresie praw człowieka i demokracji podjętych na innych wielostronnych forach, takich jak Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.
8. UE podkreśla centralne miejsce, jakie zajmują w porządku prawnym UE prawa człowieka, zagwarantowane w europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC) i zgodne z wykładnią Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; podkreśla również znaczenie przystąpienia UE do EKPC, co umożliwia jej formalny udział, jako umawiającej się strony, w postępowaniach przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. W związku z tym UE będzie zwracać większą uwagę na prace Komitetu Ministrów w zakresie nadzorowania wykonywania wyroków Trybunału.

9. Ponadto UE będzie nadal wspierać działania w ramach porozumień częściowych Rady Europy i jej wyspecjalizowanych organów, w szczególności Europejskiej Komisji na rzecz Demokracji przez Prawo (Komisji Weneckiej), Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO), Komitetu Ekspertów ds. Oceny Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (MONEYVAL), Grupy Ekspertów do spraw Przeciwdziałania Przemocy wobec Kobiet i Przemocy Domowej (GREVIO), Grupy Ekspertów do spraw Działań przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA), Europejskiej Komisji na rzecz Efektywności Wymiaru Sprawiedliwości (CEPEJ), Międzynarodowej Grupy ds. Współpracy w dziedzinie Narkotyków i Uzależnień w ramach Rady Europy (Grupy Pompidou), komitetu ds. zapobiegania torturom, Komitetu ds. Sztucznej Inteligencji (CAI), Komitetu Lanzarote, Europejskiego Komitetu Praw Społecznych, oraz inne mechanizmy ustanawiania i monitorowania norm w zakresie praw człowieka, demokracji i praworządności.
10. Perspektywa członkostwa w UE stanowi w Europie istotny czynnik stabilności, który Rada Europy nadal wzmacnia. 23 czerwca 2022 r. Rada Europejska uznała perspektywę rozszerzenia Unii na Ukrainę, Republikę Mołdawii i Gruzję. Przyszłość tych krajów i ich obywateli jest związana z Unią Europejską. Daje to nowy impuls do dalszych postępów w dziedzinie praw człowieka, demokracji i praworządności w tych krajach i w całym regionie.
11. UE uznaje istotną rolę Rady Europy we wspieraniu dostosowania ważnych instytucji do norm europejskich i we wzmacnianiu budowania zdolności tych instytucji w procesie reform na Bałkanach Zachodnich i w krajach Partnerstwa Wschodniego. UE i Rada Europy będą nadal współpracować, aby pomóc krajom kandydującym i potencjalnym krajom kandydującym do przystąpienia do UE w poczynieniu wymiernych postępów w ogólnym procesie reform mających na celu spełnienie kryteriów członkostwa w UE. Nasze wspólne programy w regionach objętych procesem rozszerzenia i polityką sąsiedztwa będą nadal wspierać reformy w dziedzinie praw człowieka, demokracji i praworządności.

12. Polityka Rady Europy dotycząca południowego sąsiedztwa oraz Europejskie Centrum Współzależności Globalnej i Solidarności mają kluczowe znaczenie dla poprawy dialogu i współpracy między Północą a Południem, wspierania solidarności oraz promowania stabilności i bezpieczeństwa demokratycznego zarówno w Europie, jak i w regionach sąsiadujących. Obecnie wpływ Rady Europy wykracza daleko poza kontynent europejski, jako że wiele z jej konwencji jest otwartych do podpisu na całym świecie, a kilka z jej mechanizmów ma zasięg globalny. Unia Europejska będzie nadal wspierać przystępowanie państw pozaeuropejskich do najistotniejszych konwencji Rady Europy, w tym w dziedzinie międzynarodowej współpracy prawnej.
13. W 2021 r. globalna wielkość współpracy z tytułu wspólnych programów UE i Rady Europy wyniosła 207,4 mln EUR, przy czym roczne wpływy na realizację tych programów stanowiły 57 % wszystkich pozabudżetowych zasobów Rady Europy. Nowa ścieżka współpracy między UE a Radą Europy rozpoczęła się w 2019 r., a jej budżet opiewa na ponad 17 mln EUR pochodzących z Instrumentu Wsparcia Technicznego (TSI) Komisji Europejskiej; instrument ten zapewnia państwom członkowskim UE wsparcie w przygotowywaniu i wdrażaniu pro wzrostowych reform administracyjnych i strukturalnych w obszarach takich jak prawa człowieka, demokracja i praworządność. Ta doskonała współpraca, która w ostatnich latach pogłębiała się, będzie kontynuowana w kontekście obecnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027.
14. W latach 2023–2024 UE nadal będzie liderem w zakresie wspierania zreformowanej i odnowionej Rady Europy, z myślą o zapewnieniu stabilności finansowej i stałego koncentrowania się na skuteczności. Będzie dążyć do lepszego eksponowania celów i działań Rady Europy oraz do lepszego informowania o nich, a także do poprawy konkretnych wyników osiąganych dzięki współpracy między UE a Radą Europy, w tym dzięki częstszym wspólnym oświadczeniom i wydarzeniom wysokiego szczebla poświęconym tematom będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania. Do takiego lepszego eksponowania może również przyczynić się większe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego.

15. W następnym dwuletnim okresie wzajemnie korzystna współpraca między UE a Radą Europy będzie dalej rozwijana poprzez trzy główne filary partnerstwa, a mianowicie dialog polityczny, współpracę prawną i współpracę programową, ze szczególnym uwzględnieniem następujących wzajemnie powiązanych i wzajemnie się wzmacniających priorytetów w dziedzinie praw człowieka, demokracji i praworządności. Obie organizacje będą dążyć do zintensyfikowania dialogu politycznego, w tym poprzez regularne kontakty na wysokim szczeblu politycznym, oraz do wzajemnego wnoszenia wkładu w zmiany normatywne i polityczne w tych dziedzinach:

PRAWA CZŁOWIEKA

16. UE będzie popierać Radę Europy, Europejski Trybunał Praw Człowieka i system konwencji Rady Europy jako główne instrumenty obrony praw człowieka w Europie. W związku z tym UE potwierdza swoje zobowiązanie do przystąpienia do Europejskiej konwencji praw człowieka. Przy realizacji swoich priorytetów w zakresie praw człowieka w swoich działaniach zewnętrznych UE będzie nadal działać w partnerstwie z Radą Europy, kierując się Planem działania UE dotyczącym praw człowieka i demokracji (2020–2024).
17. Zniesienie kary śmierci oraz wyeliminowanie tortur i innych form złego traktowania mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia godności ludzkiej. UE i Rada Europy będą nadal wspierać – we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi – wzmożoną debatę publiczną, działania uświadamiające i doradcze w zakresie kary śmierci i jej przerażającego wpływu na poszczególne osoby, rodziny i społeczeństwa, oraz w zakresie eliminacji tortur i w zakresie zadośćuczynienia dla ofiar. Dużego zaangażowania na rzecz wyeliminowania kary śmierci na całym świecie dowodzi wydawane corocznie wspólne oświadczenie UE i Rady Europy przeciwko karze śmierci.

18. We współpracy z Radą Europy UE będzie kontynuować prace na rzecz promowania równości płci, w tym pełnego i równego korzystania przez kobiety z praw człowieka, a także wzmocnienia ich pozycji i uczestnictwa zarówno w państwach członkowskich, jak i w stosunkach zewnętrznych. UE będzie również współpracować z Radą Europy w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencja stambulska) została ratyfikowana i jest wdrażana przez 21 państw członkowskich UE. UE i Rada Europy będą dążyć do określenia synergii między ramami prawnymi dotyczącymi praw kobiet a zobowiązaniami politycznymi, takimi jak agenda ONZ „Kobiety, pokój i bezpieczeństwo”, oraz do przeanalizowania wspólnych działań i programów dotyczących kobiet, pokoju i bezpieczeństwa oraz równości płci, zgodnie z polityką zewnętrzną UE.
19. UE wraz z Radą Europy będą kontynuować wspólne wysiłki mające na celu poprawę ochrony i propagowania praw dziecka, jak określono w strategii UE na rzecz praw dziecka, konkluzjach Rady o strategii UE na rzecz praw dziecka oraz w nowej strategii Rady Europy na rzecz praw dziecka na lata 2022–2027 pt.: „Prawa dziecka w działaniu: od ciągłego wdrażania do wspólnej innowacji”. Odnośne działania powinny obejmować współpracę mającą na celu zwiększenie udziału dzieci w życiu politycznym i demokratycznym, wspieranie wymiaru sprawiedliwości przyjaznego dziecku, promowanie zintegrowanych systemów ochrony dzieci, ochronę dzieci przed narażeniem na szkodliwe lub nielegalne treści w internecie oraz zapewnienie współpracy wszystkich właściwych organów i służb na rzecz ochrony i wsparcia dziecka.

20. Rada Europy jest jednym z kluczowych partnerów Unii Europejskiej w walce z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych, czego dowodem jest ogłoszenie przez nią dnia 18 listopada Europejskim Dniem Ochrony Dzieci przed Wykorzystaniem Seksualnym i Niegodziwym Traktowaniem w celach Seksualnych. Unia będzie nadal zacieśniać współpracę ze wszystkimi odpowiednimi podmiotami w Radzie Europy w miarę postępów we wdrażaniu strategii na rzecz skuteczniejszej walki z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych i z wykorzystywaniem seksualnym dzieci, obejmującej trzy podstawowe aspekty, a mianowicie zapobieganie, wspieranie dochodzeń i pomoc ofiarom. Niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych i wykorzystywanie seksualne dzieci to przestępstwa, które nie znają granic. Aby zapewnić prawdziwie globalną reakcję i podnieść globalne standardy ochrony dzieci przed tymi przestępstwami, Unia będzie nadal propagować przystępowanie do Konwencji o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (konwencji z Lanzarote) i jej ratyfikację oraz dążyć do nich.
21. Unia Europejska będzie nadal współpracować z Radą Europy i jej Grupą Ekspertów do spraw Działań przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA), zgodnie ze strategią UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi na lata 2021–2025 oraz z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, z myślą o skuteczniejszym zapobieganiu handlowi ludźmi i reagowaniu na niego, o poprawie ochrony, wsparcia i wzmocnienia pozycji ofiar, zwłaszcza kobiet i dzieci, a także o wzmocnieniu współpracy regionalnej w zakresie międzynarodowego wymiaru tego przestępstwa.
22. Unia Europejska będzie również nadal wspierać wysiłki Rady Europy w zakresie praw człowieka przysługujących migrantom i uchodźcom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i osób znajdujących się w trudnej sytuacji, takich jak dzieci bez opieki, osoby LGBTI, osoby z niepełnosprawnościami lub osoby doświadczające dyskryminacji czy przemocy. Unia jest zaangażowana na rzecz praw człowieka i gwarancji proceduralnych w odniesieniu do wszystkich migrantów i osób ubiegających się o azyl, zwłaszcza tych uciekających przed rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie. Świadczą o tym wnioski przedstawione w ramach nowego paktu o migracji i azylu oraz wnioski dotyczące przypadków instrumentalizacji migrantów i natychmiastowego uruchomienia dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony.

23. UE i Rada Europy zintensyfikują wymianę informacji i komunikację na temat polityk i inicjatyw mających na celu zwalczanie rasizmu i antysemityzmu. UE będzie ściśle współpracować z wyspecjalizowanymi działami Rady Europy i jej Europejską Komisją przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI) w dziedzinie przeciwdziałania dyskryminacji, w tym w zakresie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego, zgodnie ze strategią UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego na lata 2021–2030 oraz konkluzjami Rady z 2022 r. w sprawie zwalczania rasizmu i antysemityzmu.
24. Współpraca między UE a Radą Europy będzie kontynuowana w dziedzinie wolności religii lub przekonań, w tym praw osób należących do mniejszości do wyrażania swojej religii za pomocą szczególnych praktyk kulturowych i religijnych oraz zwyczajów lub prawa tych osób do nieposiadania przekonań religijnych, zgodnie z Kartą praw podstawowych.
25. Osoby należące do mniejszości i słabszych grup społecznych, w tym osoby LGBTI, często należą do najbardziej dotkniętych sytuacjami konfliktowymi i nadzwyczajnymi sytuacjami humanitarnymi. Niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie ponownie pokazała, że należy zrobić więcej, aby zaoferować tym osobom wsparcie i ochronę. UE będzie nadal współpracować z Radą Europy w zwalczaniu dyskryminacji osób LGBTI, rozważając wspólne inicjatywy mające na celu wspieranie praw człowieka w stosunku do nich.
26. Przewiduje się również wspólne działania mające na celu wzmocnienie praw osób należących do innych mniejszości, zwłaszcza osób należących do mniejszości rasowych lub etnicznych lub należących do społeczności romskich czy grupy etnicznej Trawelerów¹.
27. Zgodnie z odpowiednimi artykułami europejskiej konwencji praw człowieka i Karty praw podstawowych Unii Europejskiej dotyczącymi niedyskryminacji UE i Rada Europy będą współpracować na rzecz propagowania poszanowania różnorodności poprzez ochronę i propagowanie praw człowieka dotyczących osób należących do mniejszości narodowych zgodnie z mającymi zastosowanie normami i standardami Rady Europy oraz zaleceniami Komisji Weneckiej.

¹ Por. strategia UE na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 oraz unijny plan działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025.

28. Przedmiotem szczególnej uwagi będą również wspólne działania na rzecz zwalczania nawoływania do nienawiści i przestępstw z nienawiści w Europie, w internecie i poza nim, jak określono w komunikacie Komisji Europejskiej pt. „Bardziej inkluzywna i bezpieczna Europa: rozszerzenie wykazu przestępstw UE o nawoływanie do nienawiści i przestępstwa z nienawiści”, przyjętym w grudniu 2021 r.
29. W kontekście praw gospodarczych i społecznych UE będzie współpracować z Radą Europy nad poszanowaniem, ochroną i przestrzeganiem praw człowieka zgodnie z Europejską kartą społeczną (EKS) i zrewidowaną Europejską kartą społeczną, w których kładzie się nacisk na prawa osób starszych, kobiet, dzieci, osób z niepełnosprawnościami i pracowników migrujących. Główne kierunki współpracy w tej dziedzinie skupią się na promowaniu godnej pracy dla wszystkich, a w szczególności na wdrażaniu polityki zerowej tolerancji dla pracy dzieci i na wyeliminowaniu pracy przymusowej, na ograniczaniu nierówności poprzez zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego, promowanie powszechnego dostępu do ochrony socjalnej i niedyskryminacyjnego dostępu do usług społecznych, na dialogu społecznym, na prawie do bezpiecznych i zdrowych warunków pracy dla wszystkich, na miejscu pracy wolnym od przemocy i molestowania, a także na odpowiedzialnym zarządzaniu w globalnych łańcuchach dostaw. Współpraca z Radą Europy w zakresie propagowania praw socjalnych znajduje również odzwierciedlenie w jej zaangażowaniu w organizowanych co dwa lata forach służących monitorowaniu realizacji zobowiązań podjętych na Szczycie Społecznym UE w Porto w 2021 r. UE będzie również promować skuteczne wdrażanie Europejskiej karty społecznej i protokołów do niej oraz z zainteresowaniem śledzić trwający proces reform mających na celu usprawnienie systemu EKS.
30. Unia Europejska będzie dalej zacieśniać długoletnią współpracę z grupami ekspertów Rady Europy w obszarze polityki dotyczącej krwi, tkanek i komórek, uwspólniając zasoby, zapewniając lepszą ochronę zarówno dawcom, jak i biorcom, zgodnie z prawami człowieka i wymogami etycznymi państw członkowskich, zapewniając tym samym lepsze reagowanie na potrzeby w zakresie zdrowia publicznego. Do osiągnięcia tego celu przyczyni się również współpraca z Europejską Dyрекcją ds. Jakości Leków i Opieki Zdrowotnej.

31. Polityczne uznanie prawa do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska za prawo człowieka, zgodnie z rezolucją Rady Praw Człowieka ONZ nr 48/13 i rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ A/76/L.75, jest kolejnym kluczowym przedmiotem współpracy, w ramach którego obie organizacje mogą wzajemnie przyczyniać się do podnoszenia świadomości i wносить wkład w ewentualne nowe zmiany normatywne. UE z zadowoleniem odnosi się do przyjęcia przez Komitet Ministrów zalecenia w sprawie praw człowieka i ochrony środowiska; będzie wspierać jego wdrażanie, a także przyszłe prace Rady Europy w tej kwestii.
32. UE będzie również dążyć do zapewnienia długoterminowej instytucjonalnej i finansowej stabilności Konwencji o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (konwencji berneńskiej), której jest stroną i która podkreśla znaczenie odpowiedzialnej i zrównoważonej opieki nad przyrodą, co przyniesie również korzyści dla dobrostanu ludzkości.
33. Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie z pełną jasnością ukazuje kluczową rolę niezależnych i wiarygodnych mediów, w szczególności w czasach konfliktu, i uwidacznia delikatną sytuację pracowników mediów przekazujących relacje o wojnie i ze stref wojennych. We współpracy z Radą Europy Unia Europejska będzie nadal reagować na wyzwania wpływające na niezależność i rentowność mediów, szkodzące różnorodności i zagrażające bezpieczeństwu dziennikarzy i innych pracowników sektora mediów oraz publicznemu zaufaniu do informacji. UE usprawni komunikację z Radą Europy w celu poprawy współpracy w zakresie wolności wypowiedzi, wolności mediów, bezpieczeństwa dziennikarzy i zwalczania manipulacji informacjami, dezinformacji w internecie i poza nim oraz strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej, a także w celu przyczynienia się do skuteczniejszej koordynacji inicjatyw międzynarodowych z myślą o unikaniu ryzyka powielania działań. UE zaleca delegatom UE, by zamawiały powiadomienia dotyczące konkretnego kraju, w którym się znajdują, publikowane na platformie Rady Europy w celu promowania ochrony dziennikarstwa i bezpieczeństwa dziennikarzy, a także promowania znaczącego udziału społeczeństwa obywatelskiego, ochrony obrońców praw człowieka oraz wolności zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń.

34. UE będzie nadal wspierać prace krajowych instytucji praw człowieka, obrońców praw człowieka i niezależnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji kierowanych przez kobiety i młodzież, oraz będzie współpracować w celu zapewnienia ich skutecznego i znaczącego udziału w procesach Rady Europy. Współpraca z Radą Europy jest również ważna w odniesieniu do mechanizmów UE, takich jak unijny mechanizm na rzecz obrońców praw człowieka Protect Defenders.
35. W dziedzinie praw człowieka i sztucznej inteligencji Unia Europejska będzie nadal współpracować z Radą Europy w celu zapewnienia odpowiedzialnego i skoncentrowanego na prawach człowieka podejścia do rozwoju, projektowania i stosowania sztucznej inteligencji. W ramach Komitetu ds. Sztucznej Inteligencji UE wniesie wkład w opracowanie prawnie wiążącego instrumentu o charakterze przekrojowym dotyczącego sztucznej inteligencji, opartego na normach Rady Europy w zakresie praw człowieka, demokracji i praworządności oraz sprzyjającego innowacjom, dążąc jednocześnie do zapewnienia spójności instrumentu Rady Europy z istniejącym dorobkiem prawnym UE i proponowanym aktem w sprawie sztucznej inteligencji, z uwzględnieniem zmian zachodzących w trakcie procesu legislacyjnego.
36. W obecnym kontekście geopolitycznym sytuacja w zakresie praw człowieka w strefach przedłużających się konfliktów będzie nadal przedmiotem pełnej uwagi i wsparcia ze strony Unii Europejskiej.

DEMOKRACJA

37. UE dąży do ochrony i wzmocnienia demokracji na całym świecie, przyczyniając się do *budowania bardziej odpornych systemów demokratycznych*. Zgodnie z tym, co zapisano w globalnej strategii UE, wzmacnianie demokracji w wymiarze zewnętrznym leży w strategicznym interesie Unii, gdyż przyczynia się do realizacji podstawowych aspektów unijnej wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (pokój i bezpieczeństwo, multilateralizm, rozwój, migracja).

38. W konkluzjach Rady z 2019 r. w sprawie demokracji i planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 zwrócono uwagę na trudną i stale pogarszającą się sytuację demokracji na całym świecie. UE będzie współpracować z Radą Europy przy zwalczaniu manipulacyjnych ingerencji, w tym kampanii dezinformacyjnych, oraz w stawianiu czoła obecnym wyzwaniom dla demokracji przez wspieranie umiejętności cyfrowych, edukacji obywatelskiej oraz większej przejrzystości i inkluzywności procesów demokratycznych.
39. UE czerpie istotne korzyści z wiedzy fachowej Komisji Weneckiej, zwłaszcza wiedzy dotyczącej udoskonalenia norm konstytucyjnych i prawa wyborczego. UE będzie dążyć do pogłębiania współpracy z Komisją Wenecką i jej sekretariatem przy wspieraniu reform ordynacji wyborczej, w tym reform opartych na zaleceniach wystosowanych przez unijne misje obserwacji wyborów.
40. W dziedzinie edukacji UE i Rada Europy będą kontynuować owocną współpracę poprzez liczne udane projekty sztandarowe, z naciskiem na potrzebę zapewnienia skutecznego, równego i inkluzywnego dostępu do dobrej jakości edukacji głównego nurtu dla wszystkich, w tym dla dzieci romskich². Znaczenie współpracy jeszcze bardziej uwydatniają potrzeby dzieci z Ukrainy, które schroniły się w krajach Unii Europejskiej. UE będzie nadal wspierać obserwatorium nauczania historii w Europie poprzez projekt HISTOLAB, uwydatniając znaczenie nauczania historii dla zachowania demokracji w Europie oraz dla wspierania poczucia tożsamości europejskiej i europejskiego obywatelstwa.
41. UE i Rada Europy będą nadal współpracować na rzecz rozwijania inkluzywnego, innowacyjnego i wzajemnie połączonego europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego, zwłaszcza poprzez propagowanie zasad demokratycznych i praw człowieka.

² Zgodnie z europejskimi ramami strategicznymi w dziedzinie kształcenia oraz unijnymi ramami strategicznymi na rzecz równości, włączenia społecznego i udziału Romów.

42. W dziedzinie nauczania języków, wspólne prace, takie jak bieżąca umowa o współpracy z Europejskim Centrum Języków Nowożytnych Rady Europy, mają na celu propagowanie równości i niedyskryminacji przez zdefiniowanie wspólnego europejskiego podejścia do uczenia się języków. Prace te mają także na celu zapewnienie dobrej jakości kształcenia uczącym się migrantom, jako że wysoko rozwinięte kompetencje językowe stają się kluczowym czynnikiem wspierającym uczenie się, integrację, możliwości zatrudnienia i spójność społeczną. Kształcenie wielojęzyczne jest istotne dla wspierania demokracji i inkluzyjnego uczestnictwa wszystkich obywateli, w tym osób należących do mniejszości.
43. UE i Rada Europy prowadzą długotrwałą i istotną współpracę w dziedzinie młodzieży. Partnerstwo na rzecz młodzieży między Radą Europy a UE propaguje partycypacyjne polityki dotyczące młodzieży w szeregu dziedzin, w tym wsparcia dla kształcenia i zapewniania młodym ludziom właściwych narzędzi w związku z transformacją cyfrową. W 2023 r. partnerstwo na rzecz młodzieży wniesie wkład w wyniki Europejskiego Roku Młodzieży 2022 i przyczyni się do realizacji jego celów. Inny przykład tej współpracy związany jest z europejskim programem pracy z młodzieżą, który stanowi strategiczne ramy wzmacniające i kształtujące rozwój pracy z młodzieżą. UE będzie w dalszym ciągu współpracować z Radą Europy nad wzmocnieniem pozycji młodych ludzi, dostrzegając ich niezwykle istotną rolę w kształtowaniu polityki. W połowie 2023 r. obie instytucje partnerskie rozpoczną dialog służący sporządzeniu nowego planu prac partnerstwa na rzecz młodzieży UE i Rady Europy na lata 2024–2025. UE przeanalizuje możliwości współpracy z Radą Europy w ramach unijnego roku umiejętności 2023.

44. Sport może być cennym narzędziem propagowania praw człowieka i dobrostanu obywateli europejskich, zwłaszcza w okresie po pandemii. UE będzie nadal prowadzić konstruktywną współpracę z Radą Europy nad wieloma tematami będącymi przedmiotem wspólnego zainteresowania w tej dziedzinie, takimi jak walka z mową nienawiści w sporcie oraz bezpieczny sport. Unia Europejska działała w ścisłym kontakcie z Radą Europy przy przyjęciu Konwencji w sprawie zwalczania manipulacji rozgrywkami sportowymi (konwencji z Macolin), popiera cele i założenia tej konwencji i potwierdza znaczenie prowadzenia walki z manipulacją rozgrywkami sportowymi. UE śledzi także przebieg prac prowadzonych w ramach konwencji w sprawie zintegrowanego podejścia do bezpieczeństwa, zabezpieczenia i obsługi podczas meczów piłki nożnej i innych imprez sportowych (konwencji z St. Denis).
45. Poszanowanie praw kulturalnych jest jednym z kluczowych czynników uzyskania zrównoważonego rozwoju. UE będzie nadal współpracować z Radą Europy w zakresie propagowania dostępu do wydarzeń kulturalnych i artystycznych, oraz w zakresie zrozumienia kultury i dialogu międzykulturowego jako podstaw nowoczesnego społeczeństwa, które tworzy warunki dla wyrażania, zachowywania i rozwijania odrębnych tożsamości. Różnorodność kulturowa jest nieodzowną wartością demokracji i społeczeństw opartych na szacunku i pokojowym współistnieniu. UE i Rada Europy powinny kontynuować współpracę w celu stworzenia warunków sprzyjających różnorodności kulturowej, kreatywności i należytemu uznaniu praw autorów i artystów, promując nadawanie wartości dobrom i usługom kulturalnym.
46. UE będzie w dalszym ciągu współpracować z Radą Europy przy organizowaniu Europejskich Dni Dziedzictwa, aby podnieść wśród obywateli Europy świadomość wspólnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz aby zachęcać ich do czynnego udziału w zabezpieczaniu tego dziedzictwa dla obecnych i przyszłych pokoleń. Należy zbadać możliwości współpracy przy ochronie jakości i różnorodności krajobrazu w ramach polityki publicznej, zwłaszcza na podstawie przepisów konwencji krajobrazowej Rady Europy dotyczących współpracy międzynarodowej oraz z uwzględnieniem unijnego prawodawstwa i bieżących inicjatyw. Ochrona i zabezpieczenie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz ochrona i propagowanie różnorodności językowej i kulturowej mają zasadnicze znaczenie w zapobieganiu brutalnemu ekstremizmowi, w zwalczaniu dezinformacji oraz w generowaniu pozytywnego dialogu i włączenia społecznego.

47. UE i jej państwa członkowskie dostrzegają rolę rozszerzonego porozumienia częściowego Rady Europy w sprawie szlaków kulturowych w propagowaniu europejskiej tożsamości i obywatelstwa europejskiego przez wiedzę i świadomość w zakresie wspólnego dziedzictwa Europy, oraz przez rozwijanie powiązań i dialogów kulturowych w Europie oraz z innymi krajami i regionami. Będą nadal propagować potencjał szlaków kulturowych Rady Europy dla współpracy kulturowej, zrównoważonego rozwoju terytorialnego, spójności społecznej i jedności europejskiej.

PRAWORZADNOŚĆ

48. Wiedza fachowa i wiodąca rola Rady Europy jest niezwykle ważna w kontekście corocznego pakietu rozszerzeniowego UE oraz europejskiego mechanizmu praworządności, w tym opracowania kolejnych edycji rocznego sprawozdania na temat praworządności, unijnej tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości oraz ciągłego doskonalenia narzędzi UE mających na celu ochronę praworządności. Współpraca z Komisją Wenecką, GRECO, CEPEJ oraz wszystkimi pozostałymi odnośnymi organami Rady Europy pozostanie jednym z nadrzędnych priorytetów na nadchodzące lata.
49. Zaangażowanie UE na rzecz wspierania praw człowieka, demokracji i praworządności rozciąga się na kraje kandydujące i potencjalne kraje kandydujące oraz sąsiedztwo UE, w przypadku których UE będzie kontynuować współpracę z Radą Europy w celu wspierania państw w przeprowadzaniu zasadniczych reform i szkoleń dotyczących wymiaru sprawiedliwości, walki z korupcją, promowania praw człowieka oraz roli wolnych i niezależnych mediów i społeczeństwa obywatelskiego, a także – w odniesieniu do krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących – w celu monitorowania postępów czynionych w tych dziedzinach, w stosownych przypadkach, zgodnie z wzmocnioną metodyką procesu akcesyjnego.
50. UE będzie także kontynuować ścisłą współpracę z GRECO w celu propagowania wdrażania norm służących intensyfikacji walki z korupcją oraz z MONEYVAL w zakresie walki z praniem pieniędzy. UE będzie w dalszym ciągu współpracować z Radą Europy przy wspieraniu starań na rzecz wzmocnienia praworządności i walki z korupcją w obszarze obejmującym rozszerzenie i sąsiedztwo UE, budowania zdolności w zakresie zapobiegania korupcji i jej eliminowania, w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz zapewniania skutecznych reakcji wymiaru sprawiedliwości.

51. Zgodnie ze strategią UE w dziedzinie narkotyków na lata 2021–2025 oraz planem działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2026 określającymi ramy polityczne i priorytety polityki UE w zakresie narkotyków na nadchodzące lata UE będzie kontynuować ściśle współpracę z grupą Pompidou w celu zapewnienia wiedzy, wsparcia i rozwiązań na rzecz skutecznych i opartych na dowodach polityk w zakresie narkotyków, w pełni respektujących prawa człowieka.
52. Terroryzm i brutalny ekstremizm stanowią poważne zagrożenia dla praw człowieka, demokracji i praworządności. UE jest zdeterminowana, by ściśle współpracować z Radą Europy nad poprawieniem jej reakcji w zakresie unijnego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w dziedzinach takich jak radykalizacja prowadząca do terroryzmu i brutalnego ekstremizmu oraz reintegracja i rehabilitacja przestępców terrorystycznych. Przedmiotem szczególnej uwagi będą nadużycia w internecie popełniane przez ekstremistów i terrorystów, oraz radykalizacja w więzieniach.
53. W dziedzinie walki z cyberprzestępczością UE będzie nadal współpracować z Radą Europy w ramach budapeszteńskiej Konwencji o cyberprzestępczości i jej protokołów dodatkowych. Będzie propagować konwencję budapeszteńską jako ramy prowadzenia współpracy międzynarodowej i budowania zdolności.
54. W dziedzinie nielegalnego handlu dobrami kultury UE będzie współpracować z Radą Europy w odniesieniu do konwencji Rady Europy o przestępstwach przeciwko dobrom kultury (konwencji z Nikozji), uwzględniając także zasady i obowiązki określone w międzynarodowej konwencji UNESCO z 1970 r. dotyczącej środków zmierzających do zakazu i zapobiegania nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury. UE będzie propagować tę konwencję i jej cele, by zapobiegać nielegalnemu handlowi dobrami kultury i ich niszczeniu oraz zwalczać te zjawiska, zwłaszcza w związku z przyszłym planem działania UE w sprawie nielegalnego handlu dobrami kultury.
55. UE będzie współpracować z Radą Europy na rzecz wspierania inicjatyw ONZ i innych inicjatyw wielostronnych dotyczących praworządności.